# Täysistunto

# Keskiviikko 30.1.2019 klo 13.59—15.40

**4. Keskustelualoite Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan työkaluista kansainvälisiin konflikteihin ja humanitaarisiin kriiseihin vastaamiseksi**

Keskustelualoite KA 19/2018 vp

*Keskustelu*

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Päiväjärjestyksen 4. asiana on ajankohtaiskeskustelu Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan työkaluista kansainvälisiin konflikteihin ja humanitaarisiin kriiseihin vastaamiseksi.

Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Matti Vanhasen puheenvuoron jälkeen, joka kestää 5 minuuttia, puheenvuoron käyttää ulkoministeri Timo Soini, samoin 5 minuuttia. Tämän jälkeen myönnän 1 tai 2 minuutin pituisia vastauspuheenvuoroja harkitsemassani järjestyksessä. Vastauspuheenvuorot varataan V-painikkeella.

Tähän keskusteluun varataan yhteensä korkeintaan puolitoista tuntia aikaa.

*Keskustelu*

14.03 **Matti Vanhanen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajatus tälle keskustelulle syntyi ulkoasiainvaliokunnan puitteissa viime vuoden lopulla, kun tiedot Jemenin koko ajan heikkenevästä turvallisuustilanteesta ja humanitaarisesta kriisistä lisääntyivät merkittävästi. Silloin kun kolme neljäsosaa jonkin maan väestöstä on välittömän humanitaarisen avun ja suojelun tarpeessa, on tarve laajalle kansainväliselle keskustelulle. Joulukuussa käydyt Tukholman neuvottelut olivat rohkaiseva askel Jemenin kriisin ratkaisemisessa, mutta valitettavasti tilanne maassa ei edelleenkään ole hyvä. Asia on edelleen pidettävä esillä ja siihen on haettava ratkaisuja.

Erityisesti Jemenin kriisi on osoittanut, että humanitaariseen apuun ja sen perille pääsyyn on kiinnitettävä suurempaa huomiota. Avun osalta useat järjestöt ovat kiittäneet Suomea siitä, ettemme korvamerkitse kaikkea kansainvälisille järjestöille annettua apua. Yleistuki ja kohdentamaton apu lisäävät avun nopeutta ja tehokkuutta. Tästä on tärkeä pitää kiinni jatkossakin. Kansainvälisillä järjestöillä on oltava varoja, joilla ne voivat reagoida heti muuttuviin tilanteisiin odottamatta erikseen järjestettäviä avunkeräyskonferensseja.

Humanitaariset kriisit esiintyvät useimmiten maissa, joissa on käynnissä aktiivinen konflikti. Sodan käynnin välineeksi on noussut enenevässä määrin humanitaaristen toimijoiden pääsyn estäminen sitä tarvitsevien luo. Pääsy on usein rajoitettu, ja myös humanitaariset toimijat ovat joutuneet hyökkäysten kohteeksi. Suomen on itse ja osana Euroopan unionia toimittava konfliktien päättämisen puolesta ja avustusjärjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseksi. Tässä onnistumiseksi on niin sanotun suhdeverkoston oltava kunnossa. On pystyttävä vaikuttamaan myös perinteisten valtiotoimijoiden ulkopuolisiin toimijoihin, jotka näillä alueilla pitävät valtaa.

Tarvitaan myös vahva EU, joka toimii yhteisesti sovittujen pelisääntöjen mukaan kansainvälisten konfliktien ratkaisemiseksi. Avoimesti on mielestäni nostettava esiin kysymys myös siitä, olisiko unionin kyettävä käyttämään myös kriisinhallintajoukkoja avun perille menon ja kuljetusreittien varmistamiseksi. Niin sanottuja nopean toiminnan joukkojahan ei ole kertaakaan käytetty. Jos välineinämme ovat vain diplomatia ja raha, silloin tilaa ottavat toimijat, jotka häikäilemättä käyttävät myös fyysistä valtaa.

Sodan osapuolten ohella monet kansainväliset toimijat ovat keskeisiä vaikuttajia konfliktien jatkumiseen. Asevienti on tärkeä tällainen tekijä. Siksi oli tärkeää, että hallitus linjasi aseviennin vientiluvista pidättäytymisestä Jemenin sodan osapuolille. Tämä on toimintalinja, jota tulee noudattaa myös jatkossa vastaavissa konflikteissa.

Arvoisa puhemies! Rauha ja turvallisuus, ihmisoikeuksien toteutuminen ja kehitys eivät ole kestäviä ilman naisten ja nuorten osallistumista. Suomi edistää jo nyt naisten tehokasta osallistumista rauhanprosesseihin. Tämän tulee pysyä Suomen ulkopolitiikan painopisteenä myös jatkossa hallituspohjasta riippumatta.

Kun konflikteista puhutaan, ei voida sivuuttaa Afrikkaa. Kaikista tärkeintä on panostaa konfliktien ennaltaehkäisyyn, ja tässä onnistumiseksi Suomenkin tulee nykyistä ponnekkaammin miettiä uudenlaisia keinoja Afrikan kehityksen tukemiseen. Ennaltaehkäisyn lisäksi huomiota on kiinnitettävä konfliktien ratkaisuun kriisinhallinnan keinoin. Afrikka-yhteistyöllä on selkeä yhteys myös muuttoliikekysymyksiin. Alueellisen vakauden lisääminen ja turvaaminen mahdollistaa ihmisten jäämisen kotiseuduilleen.

Osa nykyaikaista humanitaarisen kriisin kokonaisuutta on se moniulotteinen rakenne, jonka toisessa päässä ovat kumiveneillä turvapaikkaa Euroopasta hakevat. Tätä usein edeltää terrori ja väkivaltaisen voiman käyttö, naisten ja tyttöjen raiskaukset, ihmiskauppa ja kaikki sellainen valtaa alleviivaava toiminta, joka patistaa ihmisiä pakenemaan. Paossaan he ovat usein alisteisia toiselle vallankäytölle, salakuljettajien vallalle. Ihmiset käyttävät perheensä viimeiset rahat matkalipun hankkimiseen.

Nyt tilanne on ainakin väliaikaisesti muuttunut. EU neuvotteli Turkin kanssa pitävämmän rajan, Italia on toiminut Libanonin reitin sulkemiseksi ja Suomi neuvotteli Venäjän kanssa, miten oma rajamme säilyy toimivana. Tässä on yksi vastaus, mitä tarvitaan, mutta sitä on täydennettävä järjestelmällä, jossa Afrikasta turvapaikkaa tarvitsevat ja pakolaisstatukseen oikeutetut voivat turvallisesti jo Afrikan puolella saada pakolaisstatuksen. Emme voi sulkea silmiä siltä todellisuudelta, että Afrikan eritasoisissa kriiseissä on paljon humanitaarisia ongelmia, joiden ratkaisemisessa meidän on oltava mukana.

14.09 **Ulkoministeri Timo Soini:** Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että eduskunta käy tämän ajankohtaiskeskustelun. Valitettavan harvoin esimerkiksi kyselytunnilla ulko- ja turvallisuuspolitiikan asiat nousevat esiin.

Suomi edesauttaa osaltaan konfliktien ennaltaehkäisyä ja ratkaisua ja huolehtii konfliktien ja kriisien keskellä elävien ihmisten elinmahdollisuuksista. Tuoreen maailmanlaajuisen Good Country Index -mittauksen mukaan Suomi tuottaa kokoonsa suhteutettuna eniten hyvää ihmiskunnalle. Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme on yksi tekijä tämän sijoituksen takana.

Suomi osallistuu laajasti nykymuotoiseen kriisinhallintaan, jossa painopiste on yhä enemmän kumppanimaiden oman turvallisuussektorin osaamisen tukemisessa. Afganistanissa ja Irakissa olemme Naton ja Isilin vastaisen koalition puitteissa mukana tukemassa näiden maiden asevoimien kehittämistä niin, että ne lopulta pystyvät itsenäisesti vastaa-

maan kansalaisten turvallisuudesta ja toimimaan aseellisia ryhmittymiä vastaan. Sama tavoite on EU:n koulutusoperaatioissa muun muassa Somaliassa ja Malissa. EU:n siviilikriisinhallintaoperaatiot kehittävät sisäisen turvallisuuden viranomaisten kapasiteettia niin Ukrainassa, Irakissa kuin eri puolilla Afrikkaa. Etyjin tarkkailuoperaatio Ukrainassa on keskeisessä roolissa Minskin sopimusten toimeenpanon seurannassa. Kaikkeen tähän Suomi osallistuu oman turvallisuutensa ja kansainvälisen vastuunkannon nimissä.

Suomi osallistuu tällä hetkellä sotilaalliseen kriisinhallintaan yhteensä yli 400 sotilaalla YK:n, EU:n ja Naton sekä Isilin vastaisen koalition puitteissa. Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoitamme on maailmalla noin 120. Osallistumistasomme nostamista on tulevien kehysten puitteissa harkittava vakavasti, mikäli haluamme osallistua vahvemmin omaan turvallisuuteemme vaikuttavien laajojen ja osin uusien haasteiden hallintaan. Afrikan konfliktit ja hallitsematon muuttoliike tulevat jatkumaan, ja siihen on puututtava tätäkin kautta.

Arvoisa rouva puhemies! Rauhanvälitys on keskeinen keino väkivaltaisten konfliktien ennaltaehkäisyssä ja niiden ratkaisussa. Se on usein ensimmäinen askel sovinnon tiellä, ja sen avulla voidaan pohjustaa pidemmän aikavälin tukea poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten instituutioiden rakentamiselle. Kestävä rauha ei ole mahdollinen, jos yli puolet väestöstä suljetaan rauhanprosessien ja päätöksenteon ulkopuolelle. Suomi tukee eri tavoin naisten ja nuorten merkityksellistä osallistumista rauhanprosesseihin ja rauhan rakennukseen. Keväällä 2018 käynnistimme aloitteestani ensimmäisenä maana maailmassa prosessin kansallisen Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman eli niin sanotun 2250-toimintaohjelman laatimiseksi. Pari viikkoa sitten isännöin EU:n ulkoministeriöiden rauhanvälitystapahtuman yhdessä EU:n korkean edustajan Federica Mogherinin kanssa tavoitteena terävöittää EU:n rauhanvälitystoimintaa. Rauhanvälityksen erityisedustajani Jutta Urpilainen oli tässä tilaisuudessa myös läsnä käyttäen puheenvuoron. Hän on muutenkin tehnyt menestyksestä työtä fokusoiden nuorten ja naisten rooliin erityisesti Afrikassa.

Myös kehitysyhteistyöllä olemme vaikuttaneet konfliktien ennaltaehkäisyyn tukemalla yhteiskuntien vakauden vahvistamista. Tasavertaisten taloudellisten mahdollisuuksien edistäminen on keskeinen keino vaikuttaa konfliktien perimmäisiin syihin. Merkittävä työllisyyttä ja toimeentulomahdollisuuksia heikentävä tekijä on koulutuksen ja opetuksen heikko laatu monessa maassa. Vahvistamalla kansalaisten edellytyksiä osallistua päätöksentekoon voidaan vähentää konfliktien riskiä. Suomi toimii yhä enemmän hauraissa valtioissa ja konfliktialueilla. Juuri siellä avun tarve on suurin.

Arvoisa rouva puhemies! Humanitaarinen tilanne maailmalla jatkuu vaikeana. Noin 100 miljoonaa ihmistä tarvitsee välitöntä apua. Suurimmat tarpeet ovat Jemenissä, jonka ongelmia valiokunnan puheenjohtaja Matti Vanhanen äsken hyvin valaisi, ja toivon, että tästä asiasta käydään keskustelua. Muita kriisipisteitä ovat muun muassa Syyria ja Kongon demokraattinen tasavalta. Suomen humanitaarinen apu tänä vuonna on 72,5 miljoonaa euroa. Suomi on suhteellisen pieni mutta samalla arvostettu humanitaarisen järjestelmän rahoittaja. Suomen tukea tarvitaan tulevina vuosina entistä enemmän.

Aivan lopuksi, arvoisa rouva puhemies, työ kansainvälisiin konflikteihin ja humanitaarisiin kriiseihin vastaamiseksi edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Se tarvitsee myös laajan parlamentaarisen tuen, ja siksi on tärkeää keskustella tänään tästä aiheesta koko eduskunnan kesken.

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Tämän jälkeen myönnän minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja. Pyydän painamaan V-painiketta.

14.15 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuutissa vain kaksi lyhyttä asiaa:

Ensimmäinen on Ukraina. Syyn jokainen hyvin ymmärtää, miksi Ukraina on tässä suhteessa olennainen, ja Etyj siellä tietysti kaikkein keskeisimpänä toimijana yhdessä Ukrainan ja Venäjän kanssa. Tiedämme SMM-projektin, mutta kun Minskin sopimuksen toimeenpanosta, niin kuin täällä äsken kuulimme, on myöskin pitkälti kysymys, niin olisiko mahdollista, että Suomen ulkopolitiikassa — tiedämme hyvin realiteetit — kuitenkin otettaisiin entistä vahvemmin tapetille se, kuinka rauhanturvaoperaatio voisi olla vakauttava askel siinä Ukrainan tilanteen stabilisoinnissa, joka on välttämätön ehto taas myönteisemmälle kehitykselle?

Toinen lyhyt asia on, puhemies, se, että kun meillä on sotilaallinen kriisinhallinta, meillä on siviilinkriisinhallinta ja meillä on tietysti konfliktin esto ja rauhanvälitys, niin olisiko mahdollista näitä erittäin tärkeitä elementtejä [Puhemies koputtaa] toteuttaa yhdessä Pohjoismaiden kanssa, [Puhemies koputtaa] ettei olisi niin, että jokainen touhuaa vähän omalla [Puhemies koputtaa] sektorillaan, ja olisiko mahdollista hakea näille sitä kautta vaikuttavuutta nykyistä enemmän?

14.17 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulimme erittäin hyvät puheenvuorot valiokunnan puheenjohtajalta ja ulkoministeriltä, mutta ei voi olla kuitenkaan muistuttamatta siitä, että tämä hallitus lähti liikkeelle leikkaamalla 40 prosenttia kehitysyhteistyöstä ja kirjaamalla, että kriisinhallintaan osallistuisi vain sata sotilasta. Ymmärrän nyt, että ministeri Soini, jonka puolueen vaatimuksesta nämä tulivat, myöntää tämän virheeksi, ja hyvä niin. Nyt meidän on mentävä yhdessä eteenpäin.

On hyvä, että me varaudumme eri tavoin kriiseihin ja niihin tilanteisiin, mutta yhtä tärkeätä ja tärkeämpää on pystyä vaikuttamaan ennalta ehkäisevästi, ja siinä ovat tärkeitä tietystikin rauhan välittäminen, aseriisunta, asevalvonta, tällaiset asiat. Näissä toivon, että me pystyisimme vahvistamaan Suomen osallistumista ja osaamista, niin että meillä olisi enemmän annettavaa.

Euroopan unioni on tärkeä, ja pohjoismainen yhteistyö on tärkeätä, mutta Euroopan unionillakin on käytössään erittäin laaja valikoima instrumentteja, joilla [Puhemies koputtaa] kriisinhallintaa harjoitetaan, mutta kyky toimia niiden kanssa yhdessä on edelleen liian heikko.

14.18 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vanhanen kiinnitti huomiota tämän humaanitaarisen avun perille saamiseen, joka on kyllä kriisin päällä ollessa todella ongelmallinen asia. Euroopan unionillahan on käytettävissään nopean toiminnan joukot, johon myös puheenjohtaja Vanhanen viittasi, ja Suomihan tältä osalta teki omat joukkonsa ikään kuin valmiiksi tilanteita varten Vanhasen ensimmäisen hallituksen aikana. Niitä joukkoja ei ole tehty varsinaisesti sotimista varten vaan ehkä juuri tämäntapaisia kriisinhallintatilanteita varten, joissa raivataan tietä, että humanitaarinen apu voitaisiin saada perille. Se oli varmaan se optimitilanne, mihin oikeastaan tähdättiin — ei oikeastaan sotimiseen vaan tien raivaamiseen, että apua saataisiin perille. Eikös tämä olisi, herra ulkoministeri ja ministerit siellä muutoinkin, aika sopiva tapa joissakin tilanteissa koettaa saada apua perille, tietysti ihan erillisen harkinnan perusteella? Tai miksi sitä ei voitaisi käyttää, herra ulkoministeri?

14.19 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi toimii Arktisen neuvoston puheenjohtajana vielä toukokuun loppuun asti, ja sen jälkeen EU:n puheenjohtajuus siirtyy Suomelle heinäkuun alussa.

Venäjä lisää sotilaallista läsnäoloaan arktisella alueella, ja suurvallat ovat ylipäätään entistä kiinnostuneempia arktisen alueen taloudellisten mahdollisuuksien hyödyntämisestä. Kiina julkaisi vuosi sitten arktisen strategian, jossa se kuvailee itseään melkein arktiseksi valtioksi. Kiina tunnetusti pyrkii sijoituksillaan lisäämään erityisesti poliittista vaikutusmahdollisuuttaan. Taloudellinen yhteistyö Kiinan kanssa kuitenkin on todennäköisesti Suomen kansallisen edun mukaista.

Arktinen on ollut yksi ministeri Soinin kauden painopistealueista, ja olemme pyrkineet kasvattamaan Arktisen neuvoston merkitystä. Valtioneuvosto on tilannut Kiinan vaikutusvallan kasvusta raportin, joka julkaistaan 12. helmikuuta. On ihan hyvä, ettei olla sinisilmäisiä niitten riskienkään suhteen, mitkä tähän asiaan liittyvät. Mutta kysyisin ministeri Soinilta: millaisena näette Kiinan kasvavan roolin arktisen alueen, maailmantalouden ja myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta, joissa heidän merkityksensä [Puhemies koputtaa] kasvaa vuosi vuodelta?

14.20 **Tom Packalén ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rauhanrakentamisessa Suomella on pitkät ja hienot perinteet. Suomi voisi kuitenkin ottaa entistäkin kunnianhimoisemman roolin tällä saralla. Suomi voisi olla rauhanrakentamisen suurvalta, mutta tämä tarvitsisi huomattavasti suurempia panostuksia kuin mitä siihen kehitysavusta laitetaan. Täytyy muistaa, että rauhanrakentaminen on sitä parasta kehitysapua, jota kriisissä olevat maat tarvitsevat. Onnistuakseen rauhanvälityksessä täytyy kaiken toiminnan perustua laadukkaaseen analyysiin, eri osapuolten kunnioittamiseen neuvottelukumppaneina, vaikka se ei varmasti aina ihan helppoa olekaan, ja tietysti välittäjien puolueettomuuteen.

Pelkkä taloudellinen panostus ei kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan aitoa kunnianhimoa ja rohkeutta ottaa kokoamme suurempi rooli rauhanvälityksessä suurvaltana. Haluaisinkin kysyä arvon ministeriltä: voisimmeko ottaa suuremman ja kunnianhimoisemman roolin rauhanvälityksen suurvaltana?

14.21 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin niin, että Suomi voisi olla kokoaan suurempi rauhantyössä. On tärkeää, että teemme YK:ssa, EU:ssa politiikkatason työtä, jota on tehty, mutta on tärkeää myös, että meillä on käytännön osaamista kenttätasolta ja että suomalaiset järjestöt ja suomalaiset osaajat voivat toimia rauhantyössä. Siihen tarvitaan niitä resursseja, joihin edustaja Tuomioja täällä viittasi. Kehitysyhteistyön kautta voidaan näitä resursseja jakaa.

Ottaisin tässä esille myös Suomen tulevan puheenjohtajuuskauden ja EU:n roolin rauhanrakentajana. Itse asiassa EU on tehnyt aika tärkeää työtä Iranissa; nyt Yhdysvallat on vähän vetämässä mattoa sen jalkojen alta. EU voisi tehdä paljon enemmän Länsi-Balkanilla, Serbia—Kosovo-neuvottelut ovat tärkeitä, rauhan ylläpitäminen Länsi-Balkanilla on tärkeätä. Ja EU:lla voisi olla paljon, paljon suurempi rooli Afrikassa kuin mitä sillä tänä päivänä on, ja EU:n pitäisi tätä roolia enemmän ottaa yhteisenä rauhanprosessien tukijana, ja toivon, että tämä nousisi puheenjohtajuuskaudella myös vahvasti esille.

14.22 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Vanhanen toi ilmi, niin yksi tämän keskustelun lähtö-

kohdista oli Jemenin hirvittävä sota, hirvittävä kriisi, maailman pahin humanitaarinen kriisi tällä hetkellä, ja halu keskustella siitä, miten siihen voidaan puuttua, miten voidaan auttaa tilannetta. Mutta samaan aikaan on paljon puhututtanut myös se, että Suomi on antanut vientilupia vuosi toisensa jälkeen Jemenissä sisällissotaa käyville maille: Saudi-Arabiaan, Arabiemiraatteihin.

Hallitus on nyt lopulta tehnyt päätöksen, että uusia vientilupia ei anneta, ja senkin vasta sen edessä, kun se tiesi, että eduskunnan ulkoasiainvaliokunta oli ottamassa asiaan kantaa. Näissä asioissa pitäisi olla huomattavasti tarkempi jatkossa, miettiä sitä, mikä meidän roolimme maailmassa on. Ja tällaisiin maihin, jotka käyvät sotaa, ei pitäisi viedä puolustustarvikkeita tai aseita eikä niistä myöskään pitäisi niitä ostaa, jos kannamme sen roolimme kriisien välittäjänä.

14.24 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On sääli, että Euroopan unioni on tässä vaiheessa aikamoisessa heikkouden tilanteessa. Meillä on brexit, meillä on poukkoilevat Itä-Euroopan jäsenmaat ja monia sisäisiä vaikeuksia Euroopan unionin jäsenmaissa. Tämä on sikäli huono tilanne, että meitä haastetaan Euroopan unionina sekä Yhdysvaltojen taholta kauppapolitiikassa että myöskin Venäjän taholta monin tavoin. Nyt tarvittaisiin vahvaa Euroopan unionia, juuri tässä vaiheessa, ja tämä on eräs seikka, johon Suomi voi vaikuttaa.

Me tulemme tosiaan Euroopan unionin puheenjohtajamaaksi lähiaikoina. Se tarkoittaa sitä, että me voisimme miettiä hyvin tarkkaan, millä tavalla me lisäämme jäsenmaiden yhtenäisyyttä ja kansainvälistä yhteistoimintakykyä. Se on erittäin puutteellinen ajatellen niitä resursseja. Me olemme taloudellisesti vahvempi kuin Yhdysvallat, mutta olemme eräänlainen heikko velipuoli [Puhemies koputtaa] kuitenkin täällä Atlantin toisella puolella. Euroopan unionilla on suuri mahdollisuus olla vahvempi, ja Suomella on mahdollisuus vahvistaa tätä roolia, kun olemme puheenjohtajamaana.

14.25 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tuon ehkä tähän keskusteluun hieman erilaisen vinkkelin:

Jos ne kuuluisat maailmankirjat ovat sekaisin, eräs syy on disinformaatiokulttuuri ja totuudenjälkeisen yhteiskunnan virtuaalivirrat, jotka salakavalasti yrittävät manipuloida ajattelutapaamme ja jopa äänestyskäyttäytymistämme. Eräs syy, miksi nämä netissä ja sosiaalisessa mediassa leviävät puolitotuudet ja suoranaiset valheet liian usein uppoavat ihmisten mieleen, on puuttuva kyky harrastaa lähde- ja mediakritiikkiä, joka puolestaan saattaa johtua puuttuvasta yleissivistyksestä. Eräs keskeinen vastaus tähänkin kysymykseen ja haasteeseen on siis koulutus, koulutus, koulutus mutta ehkä myös tehostettu ulkopolitiikka ja ehkä koulutusvientipolitiikka.

Kun miettii faktapohjaista tapaa analysoida maailmanmenoa, viestintää, vaikuttamista ja niin poispäin, Suomi on kieltämättä hyvä esimerkkimaa. Kun taas miettii tapauksia kuten brexit tai USA:n taannoiset presidentinvaalit ja muita kriisejä, joissa faktapohjaisuus on ollut kaukana todellisuudesta, herää kysymys, voisiko Suomi osallistua entistäkin enemmän jopa sopimuspohjaisen maailmanjärjestyksen puolustamiseen ja vahvistamiseen hyväksi havaittujen, yleissivistykseen ja koulutukseen liittyvien käytäntöjen avulla. Voisivatko vaihtoehtototuuksien hyväksi havaitut [Puhemies: Aika!] torjuntavälineet kuulua sinivalkoiseen koulutusvientikoriin ja luonnollisesti myöskin poliittiseen ja diplomaat-

tiseen [Puhemies koputtaa] työkalupakkiin, kun maamme osallistuu kansainvälisten kriisien ennaltaehkäisyyn ja ratkaisuihin?

14.26 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on pohdiskeltu sitä, onko Suomi nyt kokoaan suurempi vai pienempi siinä työssä, mitä tehdään konfliktien ratkaisussa ja humanitäärisen avun toimittamisessa. Jos katsotaan historiaa, niin rauhanturvajoukkojen osallisuuden suhteen Suomi varmasti on kyllä kokoaan suurempi toimija maailmassa. Tietysti täytyy todeta, että on ikävää, että tässä hallituskauden alussa tehtiin leikkauksia kehitysyhteistyömäärärahoihin, jotka tietenkin olisivat suurelta osalta olleet edistämässä juuri niitä työvälineitä, joilla pyritään konfliktien ratkaisuun ja toisaalta humanitääristen kriisien ratkaisemiseen.

Tämä nopean toiminnan joukkojen muuttaminen tällaiseen kriisiavun toimitusvarmuuden parantamiseen, mikä on otettu esille, on varmastikin hyvin kannatettava ja pohdiskeltava asia. Tätä kannattaisi Suomen sitten tässä puheenjohtajuuskaudella nostaa omana aloitteenaan ehdottomasti esille.

Vielä tästä Jemenin kriisistä olisin kysynyt puolustusministeriltä: onko mahdollista nyt näihin voimassa oleviin sopimuksiin — koska niillä kuitenkin sitten tullaan jatkamaan [Puhemies koputtaa] varaosatoimituksia niihin asejärjestelmiin, jotka ovat tuolla Jemenissä — sopimusteknisesti vielä puuttua?

14.28 **Paavo Väyrynen tl** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisiin konflikteihin ja humanitaarisiin kriiseihin vastaamiseksi Suomella on liian vähän työkaluja, ja niitäkin käytetään osittain väärin. Edustaja Tuomiojan tapaan ja edustaja Essayahin tapaan viittaan tässä siihen rajuun leikkaukseen, joka tehtiin kehitysyhteistyömäärärahoihin tämän nykyisen hallituksen käynnistäessä työnsä. Toisaalta sotilaallisessa kriisinhallinnassa voimavaroja on käytetty mielestäni väärin. Aivan liiaksi on sidottu voimavaroja Afganistaniin ja Irakiin.

Edustaja Kanervan tapaan haluaisin myös ottaa esille Ukrainan kriisin ja kysyä ulkoministeriltä: voitaisiinko Suomen puolelta tehdä nykyistä enemmän tämän kriisin ratkaisemiseksi ja pakotteitten poistamiseksi? Sotilaallisen kriisinhallinnan keinojen lisäksi kannattaisi miettiä, voisimmeko tarjota Ukrainalle apua sellaisen perustuslain laatimiseksi, joka avaisi poliittista tietä ratkaisulle.

14.29 **Jutta Urpilainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että täysistunto keskustelee eri instrumenteista vaikuttaa Jemenin kaltaisiin konflikteihin ja humanitaarisiin kriiseihin.

Yksi instrumentti on asevientipolitiikka, ja on syytä pitää kiinni Suomen pitkäaikaisesta linjasta pidättäytyä aseiden viennistä sotaa käyviin maihin.

Toinen instrumentti on tuki rauhanvälitystoiminnalle, joka täällä on ollut jo aikaisemmin esillä. Esimerkiksi Suomen tuki Ahtisaaren perustamalle CMI-järjestölle vaikuttaa myös Jemenissä. CMI esimerkiksi välittää epävirallisia keskusteluja poliittisesti keskeisten ryhmien välillä.

Kolmas instrumentti on monenkeskisillä foorumeilla vaikuttaminen. Varsinaista rauhanprosessia kannattaa edistää YK-raiteella, ja esimerkiksi Jemenin osalta Tukholman konsultaatiot joulukuussa olivat askel eteenpäin. EU:n kautta Suomi voi olla myös lisäämässä painetta Saudi-Arabian haluun edistää alueellista vakautta.

Arvoisa puhemies! Yhtenä instrumenttina tulisi pohtia myös siviilikriisinhallintaa. Jos Suomi päättäisi lähettää siviiliasiantuntijoita YK:lle tarkkailemaan esimerkiksi Tukholman sopimuksen toimeenpanoa Jemenissä, mielestäni sitä olisi erittäin helppo tukea myös oppositiossa.

14.30 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa koulutuksen roolin ja merkityksen yhdeksi tärkeimmistä prioriteeteista kehityspolitiikassamme, kehitysyhteistyössämme. Laadukas peruskoulutus, ammatillinen koulutus ja opettajien koulutus ovat aivan olennainen kehittämiskohde sekä kehittyvissä maissa että myös hauraissa valtioissa. Suomella on siinä huippuosaamista, kuten me kaikki tiedämme.

Kehitysyhteistyön merkitys ohjelmatyössä on oleellinen, sillä se on osa ulko- ja turvallisuuspolitiikan kokonaisuutta. Alueelliset konfliktit, ilmastonmuutoksen eteneminen, ääriliikkeet, tarttuvat taudit ja monet muut uhat heikentävät maapallomme turvallisuutta ja ovat myös juurisyitä pakolaisuudelle. Ongelmiin on vastattava kokonaisvaltaisella kehitysyhteistyöllä ja kehityskumppanuudella, kriisinhallinnalla ja rauhanvälityksellä.

14.31 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Seurauksen hoitaminen on aina raskaampaa ja kalliimpaa kuin ennakointi, kuten kaikki tiedämme, inhimillisestä kärsimyksestä puhumattakaan. On siis olennaista pyrkiä estämään ihmisten tarve jättää kotinsa, perheensä ja maansa pakon edessä. Tehokkaimmat lääkkeet tähän ovat konfliktien ja ilmastonmuutoksen kuriin saaminen sekä tyttöjen ja naisten koulutus sekä seksuaalikasvatus, kuten täällä muissakin puheenvuoroissa on tänään jo nostettu esiin. On laskettu, että jokainen naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyteen sijoitettu euro tuottaa 120 euron hyödyn kansantaloudelle. Itsekkäästi ajatellen siis sijoitus kehitysmaiden tyttöjen koulutukseen on samalla sijoitus myös meihin itseemme. Kun halutaan katkaista sukupolvelta toiselle periytyvä köyhyys, on tyttöjen koulutus avainasemassa. Suomen jos minkä maan tulisi tämä tietää ja tätä samaa lääkettä myöskin muille tarjota ja viedä.

14.32 **Tiina Elovaara sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ulkoministeri Soini, on vaikea kuvitella tilannetta, jossa vanhempi joutuu valitsemaan, kumman lapsistaan hän ruokkii ja kumman antaa menehtyä nälkään. Tässä tilanteessa Jemenissä ollaan oltu jo pitkään, ja on selvää, että Arabian niemimaan kärki kiinnostaa suuria naapureita öljykuljetusten takia. Tämän vuoksi YK:lla olisi tässä tehtävää. Tärkeää olisi saada Hodeidan satamakaupunki YK:n hallintaan, jotta humanitaarinen ja ruoka-apu pääsisivät perille. Sen lisäksi oleellista olisi Sanaan lentokentän avaaminen ja sotavankien vaihdon aloittaminen. Näkeekö ulkoministeri näissä etenemisen mahdollisuutta? Jemenin sodan ratkaisuissa olisi oltava laaja sisäinen neuvotteluryhmä — nyt ulkomaat ovat siellä liian voimakkaasti — ja voisi olla hyvä antaa hutheille oikeus rakentaa pohjoiseen. Mitä ajattelette näistä?

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Otetaan vielä yksi debattipuheenvuoro, ja sitten ministeri vastaa.

14.33 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että varaudumme kriiseihin, ja rauhan ja demokratian edistäminen on siinä yksi keino.

Mutta tähän keskusteluun kaipaisin keskustelua siitä, minkä tiedämme kaikki, että Afrikan väkimäärä kasvaa tällä hetkellä niin, että YK on ennustanut vuoteen 2050 mennessä sen nelinkertaistuvan Euroopan väkilukuun verrattuna, eli 2,4 miljardiin — se on miljardin lisäys nykyiseen. Olisin kysynyt: mitä me teemme tälle asialle esimerkiksi osana kehitysapua? Me emme oikeastaan koskaan kehtaa kysyä sitä, miten he suunnittelevat tätä väestönkehitystä. Jokainen ymmärtää, että kun tulee vedestä, ruoasta ja tilasta taistelu, niin tulee lisää konflikteja. Vaikka me laittaisimme miljardikaupalla rahaa, niin se on elämän tosiasia, että kun tila ja ruoka loppuu, niin konflikteja tulee. Kysyisin ministeri Soinilta: keskustellaanko näistä koskaan niissä pöydissä, kun tuntuu, että tämä on semmoinen aihe, että sitä ei oikein kehdata ottaa esille?

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Sitten vastauspuheenvuoro, ministeri Soini, olkaa hyvä, 5 minuuttia.

14.34 **Ulkoministeri Timo Soini:** Arvoisa rouva puhemies! Yritän vastata mahdollisimman moneen kysymykseen ja kiitän puheenvuoroista, koska pohdinta on myös arvokasta.

Jos aloitetaan tästä Ukraina-tematiikasta, niin on hyvin ikävää, että kehitys kohti kestävää konfliktin ratkaisua on todella kitkuinen. Ja nyt näyttää siltä, että mitään isompaa ei ole saavutettavissa ennen Ukrainan presidentinvaaleja, [Ilkka Kanerva: Ja parlamenttivaaleja!] ja näinhän tämä ei saisi olla, mutta näin tämä näyttää olevan. Mutta aivan kuten edustaja Kanerva, puolustusvaliokunnan puheenjohtaja, totesi, meillä pitää jatkuvasti olla aloitteita ja toimia, joilla päästäisiin eteenpäin. Tässä konfliktissa yksi iso ongelma on, että EU:lla ei ole mitään jakkaraa missään pöydässä siellä, kun katsotaan esimerkiksi, että on Normandia-ryhmä, jossa on Ranska ja Saksa ja konfliktin osapuolia, mutta ei Euroopan unionia missään. Sitten meillä on Etyjin muita aktiivisia toimijoita, joita pitäisi käyttää tässä asiassa. Mutta perusongelmahan on tietysti se, että Venäjä laittomasti pakkoliitti Krimin itseensä kansainvälisen oikeuden vastaisesti, ja siitä tässä on kysymys.

Sitten kun mennään Syyriaan: Ehkä kolme- ja puolisataatuhatta kuollutta ihmistä. Edesmennyt YK:n pääsihteeri Kofi Annan teki oman esityksensä Syyrian konfliktin ehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi vuonna 2012. Sitä ei hyväksytty, sitä ei toteutettu. Nyt on seitsemän vuotta mennyt, satojatuhansia ihmisiä kuollut. Tässä nähdään, että jos ei kansainvälinen yhteisö, ja nimenomaan suurvallat, tue näitä ratkaisuja, niin tässä on sitten tulos, ja me olemme seurausten kanssa tekemisissä.

Ja Syyrian konflikti ei ole ohi, ihmisiä kuolee joka päivä. Sama heijastuu Irakiin: paljon kuolleita, Isil edelleen lyömättä. Jos ajatellaan tätä puolta, niin esimerkiksi nyt sitten kurdit, jotka ovat tehneet valtavan työn tämän raakalaismaisen järjestön juurimiseksi, ollaan ikään kuin jättämässä vähän niin kuin tyhjän päälle Syyrian pohjoisosissa, ja tämä uhkaa johtaa siihen, että kurdit liittoutuvat sitten al-Assadin kanssa, jonka hirmuhallinto on tappanut kolme- ja puolisataatuhatta ihmistä. Ja koko tämä kyyninen peli johtuu siitä, että meidän monenkeskinen kansainvälinen sääntöpohjainen yhteistyö on rappiolla ja YK:ssa isot P5- eli niin sanotut pysyvät jäsenmaat kyynisesti joko eivät ota kantaa näihin asioihin tai pyörittävät omalta osaltaan asioita.

Sama pätee Jemeniin. Sota on siellä ollut käynnissä pitkän, pitkän aikaa. On suorastaan kyynistä mutta samalla jollain tavalla tälle ajalle tyypillistä, että lehtimies Khashoggin murha, joka oli raaka, sai osaltaan aikaan sen, että tämä konflikti tuli sillä tavalla esille, että oli pakko tehdä jotain. Saudi-Arabiaan tuli iso paine, oli pakko tehdä jotain. Meillä on alu-

eellisia valtoja — Saudi-Arabiaa, Irania, monia muita — jotka käyvät niin sanottuja proxy-sotia eli käyvät sotia ja rahoittavat sotia toisten maiden alueella itsekkäistä poliittisista pyrkimyksistä johtuen. Tämä on sietämätöntä, ja tätä tehdään jatkuvasti. Sen takia niin EU:ta, YK:ta, Etyjiä, kaikkia järjestöjä, jotka ovat kansainvälisiä ja sääntöpohjaisia, pitäisi vahvistaa. Mutta kaikki suurvallat — Venäjä, USA, Kiina — vetäytyvät näistä tällä hetkellä, ja tulokset ovat näkyvissä. Ne näkyvät meidän televisiohuoneissamme ja toivottavasti vaikuttavat meidän omaantuntoomme.

Sitten haluan yhden asian tuoda vielä esille. Olen tässä ulkoministeritoiminnassani pyrkinyt siihen, että kun meillä on resursseja tässä maassa, niin kuin edustajat Haavisto, Urpilainen ja entinen kansanedustaja Gestrin, niin olen nimittänyt heitä erityisedustajiksi eri tehtäviin. Meillä on Suomessa ehdottomasti tehtävä niin kuin edustaja Urpilainen sanoi, että kun on esimerkiksi CMI ja Ahtisaari, jos meillä on henkilöitä, puoluekantaan katsomatta, jotka ovat päteviä kansainvälisiin tehtäviin, niin heitä pitää käyttää.

Ja vielä aivan lopuksi asevientiasiasta, johonka edustajat Essayah ja Arhinmäki kiinnittivät huomiota: Se on jatkuvan moraalisen pohdinnan kohteena. Meillä on selvä järjestelmä, miten asevientiluvat käsitellään. Ne käsitellään kaikki sekä puolustus- että ulkoministeriössä, ja tätä prosessia tarkkaillaan, ja sitten jos muutoksia on tarpeen tehdä, niitä tehdään ja tehtiin muun muassa Saudi-Arabian ja Arabiemiraattien kohdalla.

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Jatketaan debattia.

14.40 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri esitti erittäin hyvän analyysin nykyaikaisesta konfliktien perusluonteesta. On konflikteja, joissa ei ole enää perinteisellä tavalla kaksi valtiota vastakkain, vaan on sisäisiä konflikteja, joihin ulkopuoliset puuttuvat, joissa osapuolten väliset erot ja rajalinjat on vaikeasti hahmotettavia, ja sitten kun konflikti tapahtuu olosuhteissa, joissa kansainvälistä lakia ja oikeutta ja kansainvälisiä sopimuksia ei noudateta, niin silloin tilan ottavat ne, joilla on kyky ja halu käyttää voimaa.

Pitää avoimesti tunnustaa, että avoimille demokratioille, niin kuin Euroopan unionissa, meille on tavattoman korkea kynnys se, että me jollakin tavalla käyttäisimme voimaa, ja tästä pitää voida puhua, erityisesti tämän avun perille saannin osalta. Useinhan ei mikään humanitaarinen järjestö halua välttämättä lähteä minkään sotajoukon perässä apua perille viemään, mutta joskus ratkaisevien lentoasemien tai satamien hallussa pitäminen on äärimmäisen tärkeätä, ja jos olosuhteet osuvat kohdalleen, niin kyllä nämä EU:n nopean toiminnan joukot voisivat auttaa tässä. Niiden eräs perusideahan oli alkuaan se, että näillä voitaisiin auttaa humanitaarisissa kriiseissä. Tämä on aihe, josta minusta Euroopassa ja Suomessa pitää käydä [Puhemies koputtaa] poliittista keskustelua, olemmeko valmiita tähän.

14.42 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä kysyisin ministeriltä: nyt kun meille tulee tosiaan tämä puheenjohtajuus, niin minkälaisia mahdollisuuksia näette sille, että Suomi voisi esittää tämän puheenjohtajuuden aikana ehdotuksia, jotka niittaisivat paremmin yhteen tätä nyt hajanaista Euroopan unionia? Siinähän voisi olla myöskin tämä battlegroupien uudistaminen ja sen filosofian muuttaminen, mutta tässä on erittäin tärkeätä, että Suomi olisi juuri sopiva maa tekemään tämäntyyppisiä aloitteita.

14.42 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn ulkoministerin arvioon maailman tilanteesta ja kriisien monimutkaisuudesta. Myös itseeni erityisesti koskee tämä ministerinkin mainitsema kurdien kohtelu tai oikeastaan heitteillejättö. On hyvä muistaa, että Suomi oli kouluttamassa peshmerga-taistelijoita, kantamassa osaltaan tätä kansainvälistä vastuuta myös näissä asioissa. Puolustusministeri oli siinä vaiheessa paikalla, kun puheenvuoroa pyysin, ja olisin oikeastaan lähtenyt kysymään puolustusministeriltä, miksei nyt ulkoministeriltäkin, että pitäisikö Suomen kansainvälisen kriisinhallinnan sotilaallisella puolella koota enemmänkin operaatioita isompiin kokonaisuuksiin nykyisen mallin sijaan, jossa Suomi sitoutuu useisiin pienempiin operaatioihin maailmalla. Tässä viime keväänä kävimme puolustusvaliokunnan puheenjohtajan kanssa kahdestaan Libanonissa, ja totesimme sielläkin, että suomalaiset ovat ranskalaisten ja irlantilaisten johtamissa operaatioissa. Olisiko meidänkin oman suorituskyvyn kannalta mielekkäämpää ottaa enemmän johtovaltioiden roolia itsellemme?

14.44 **Ari Jalonen sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan aluksi totean sen, että Suomi on rauhanturvaamisen suurmaa. Kiitos siitä kaikille siskoille ja veljille.

Kehitysyhteistyörahojen leikkaamisesta on syytä keskustella, ja yksi sen näkökohdista on se, meneekö se apu perille vai ei. Useissa näistä valtioista, jotka saavat näitä apuja ja tukia, on ikävä kyllä myös korruptio yksi elementti, mikä on vallassaan, eli tarvitsee tarkkailla erittäin tarkkaan, että se apu menee perille. Mutta on syytä keskustella siitä, voidaanko kehitysyhteistyörahoja kasvattaa ja antaa niin, että se saadaan vastikkeelliseksi, kuten esimerkiksi niin, että näitä palautuksia otetaan vastaan, siis turvapaikanhakijan kielteisen päätöksen saaneita otetaan vastaan, naisten asemaa korostetaan tai esimerkiksi ilmastonmuutosasia [Puhemies koputtaa] nostetaan esille.

14.45 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että me käymme tätä arvokasta ja tärkeätä keskustelua tässä. Itse toivon erityisesti, että Suomi on se maa, joka on varmistamassa sitä, että konflikteissa kiinnitetään erityistä huomiota kaikista haavoittuvimmassa asemassa oleviin ryhmiin. Maailmassa elää tällä hetkellä yli 350 miljoonaa lasta konfliktialueilla, yli 4 miljoonaa pakolaislasta ei käy koulua, ja yhä esimerkiksi hyökkäyksissä on usein kohteena kouluja. Näistä hyökkäyksistä on tullut arkipäivää konfliktialueilla.

Lastensuojelujärjestöt ja ihmisoikeusjärjestöt tekevät näillä konfliktialueilla äärimmäisen tärkeää työtä, ja itse toivoisin, että me kuuntelisimme tarkalla korvalla myös niitä puheenvuoroja, joita näiltä toimijoilta tulee. He ovat vedonneet meihin muun muassa siinä, että humanitäärisen rahoituksen keskiöön nostettaisiin lastensuojelu konfliktissa.

Samaan aikaan toivoisin, että kun käydään tätä ministerin mainitsemaa moraalista pohdintaa Suomen aseviennin [Puhemies koputtaa] kriteereistä, niin se pohdinta päätyisi aina siihen, että konfliktialueille ei päädy suomalaisia sotamateriaaleja.

14.46 **Mika Raatikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kommentti ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Vanhasen aluksi pitämään 5 minuutin puheenvuoroon: Siellä mainittiin jonkinlainen Libanonin ja Italian välinen reitti. Ainakin minun tietojeni mukaan tällainen reitti taitaa kyllä olla Libyaan. Kannattaa ehkä karttoja vähän päivittää, tai sitten minä olen tosi kuutamolla, mitä hiukan epäilen. Olen kuitenkin

kymmenen vuotta Lähi-idässä ollut sekä siviili- että sotilaskriisinhallinnan tehtävissä ja myös kouluttamassa ja johtamassa korruptiontorjuntaa EU:n piikkiin. Eli jotain tiedän.

Yhden asian tiedän kuitenkin: Paikan päällä ihmisten auttaminen on inhimillisesti tehokkain ja kustannustehokkain tapa auttaa. On selvää, että ihmisten kuljettaminen, tuleminen tai salakuljettelu tuhansia kilometrejä kotipaikoiltaan Suomeen ei tietenkään ole järkevää eikä kestävä ratkaisu sen paremmin Suomen, muodissa olevan ilmastonmuutoksen kuin lähtömaidenkaan osalta. Joka muuta väittää, ei tunne todellisuutta. Raakaa peliä.

On hyvä, että Suomi on sitoutunut [Puhemies koputtaa] noudattamaan hyvän humanitaarisen avun periaatteita, ja toivottavasti näin menee jatkossakin.

14.47 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomella voisi olla sekä poliittisesti että resurssien lisäämisen kautta vahvempi rooli kansainvälisten konfliktien ja kriisien ratkaisussa. Sen poliittisen liikkumatilan hyödyntämisen ensimmäinen ehto on, että Suomi säilyy sotilaallisesti liittoumattomana maana. Tuskinpa Ruotsikaan olisi saanut niin näkyvää roolia Jemenin kriisin ratkaisuyrityksissä, jos se olisi ollut sotilasliiton jäsen.

Ja tämä resurssien kohdentaminen kyllä huolettaa. Niitä on aivan liian paljon hajotettu sinne sun tänne, ja missä niitä on sitten keskitetty, ne on keskitetty väärällä tapaa. Suomi on osallistunut osin Afganistanin sotatoimiin, yli 800 miljoonalla eurolla, ilman että on näkyvissä mitään oleellista ratkaisua.

Onneksi vasemmistolaiset poliitikot eivät ole enää ainoita, jotka kyseenalaistavat tämän kohdentamisen ja sotilaallisen läsnäolon Afganistanissa. [Puhemies koputtaa] Esimerkiksi UPIn Salonius-Pasternak kyseenalaisti tällaisen ratkaisun.

14.48 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisit ja konfliktit eivät synny tyhjästä tai yllättäen. Niillä on usein pitkä esihistoria, ja silloin on tärkeätä, että on olemassa osaamista, joka pystyy analysoimaan ja puuttumaan ennaltaehkäisevästi, ajoissa tällaisiin tilanteisiin. Siinä joskus tarvitaan muuten historioitsijoitakin, koska historioilla on valitettavasti — silloin, kun niitä ei käydä lävitse — taipumus muuttua konflikteiksi.

Tämän ennaltaehkäisyn yksi väline on aina se, että pystytään toimimaan nopeasti. Ministeri mainitsi Syyrian kriisin alun. Silloinhan oli 500 aseetonta tarkkailijaa YK:n lähettämänä. Se oli aivan liian pieni määrä. Sillä oli merkitystä: silloin, kun tarkkailijat olivat paikalla, aseet vaikenivat. Jos heitä olisi ollut 5 000 tai 15 000, voi olla, että tämä ei olisi päässyt tällaiseksi täysimittaiseksi sodaksi leviämään. Emme sitä tiedä, mutta siinäkin oli yksi menetetty mahdollisuus. Eli Suomen kaltaisilla mailla pitää olla valmius toimia nopeasti ja toimittaa tarvittavia [Puhemies koputtaa] henkilö- ja muita resursseja näihin tilanteisiin.

14.50 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Venezuelan tilanne on kaoottinen. Jo Hugo Chávezin aikana taloutta ajettiin järjestelmällisesti ja valitettavasti tehokkaasti alas, ihmisoikeuksia loukattiin laajasti ja median vapautta rajattiin. Maduro on tätä vienyt eteenpäin. Koko talous on täysin sekasortoisessa tilassa, ja inhimillinen kärsimys on valtavaa Venezuelan sisällä, ja siitä kärsivät toki myöskin ympäröivät maat.

Totesitte muutama päivä sitten, että ainoa legitiimi demokraattinen instituutio Venezuelassa on parlamentti. Monet eurooppalaiset maat totesivat muutama päivä sitten, että ellei Maduro julista uusia vaaleja kahdeksan päivän sisällä, niin he tunnustavat Guaidón maan

virallisena presidenttinä. Aikooko Suomi liittyä näitten maiden joukkoon, vai tunnustammeko kenties Guaidón jo sitä aikaisemmin?

14.51 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on mukana laajasti kansainvälisessä kriisinhallinnassa, ja se koskettaa tänä päivänä valtavaa määrää ihmisiä. On paljon perusteltu aina sitä, että me olemme siellä sen takia, että se vahvistaa meidän omien sotilaidemme osaamista ja kehittää meidän suorituskykyjä, mutta nyt entistä vahvemmin olemme siellä siksi, että tilanne sitä vaatii, ja myös riskit näissä tehtävissä ovat koko ajan kasvaneet, ja tämä pitää kyllä Suomessa tunnistaa ja tunnustaa. Tähän tulee olla myös valmiutta, eli on syytä keskustella avoimesti siitä, että myös riski siihen, että näissä operaatioissa jotain sattuu, on kasvanut kyllä päivä päivältä. Sen takia haluan antaa kiitosta niin ulkoministerille kuin puolustusministerille ja koko hallitukselle siitä, että kriisinhallintapuolen ohjelma on kunnossa ja että vakuutusturva kattaa tänä päivänä myös näiden naisten ja miesten, ketkä näihin tehtäviin Suomi lähettää, perheen ja läheisetkin.

14.52 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Soini kuvasi hyvin, miten monimutkaisia kansainväliset konfliktit ja humanitääriset kriisit tänä päivänä ovat. Kiitos ulkoasiainvaliokunnalle ja edustaja Vanhaselle, että tämä tärkeä keskustelu järjestettiin.

Suomella on todellakin hieno maine niin sotilaallisen kuin siviilikriisihallinnan osalta, ja rauhanvälityksessä presidentti Ahtisaaren ansiosta, mutta kiinnitän huomiota myös näiden kriisien ennaltaehkäisyyn, ja erityisesti siihen, mitä voidaan tehdä kehitysyhteistyön kautta. On harmillista, että tässä suhteessa ei ole päästy eteenpäin, vaan päinvastoin näitä mahdollisuuksia on tälläkin vaalikaudella leikattu. Tästä olisi ollut mielenkiintoista keskustella myös kehitysyhteistyöstä vastaavan ministerin kanssa. Mutta kysyn ulkoministeriltä: millä tavalla ulkoministeriössä on nyt valmistauduttu näiden ongelmien ennaltaehkäisyyn ja toimiin tulevaa EU-puheenjohtajuuskautta ajatellen?

14.53 **Pilvi Torsti sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelualoite todella sai syksyllä alkunsa katastrofaalisesta Jemenin tilanteesta johtuen, ja kiitos kovasti ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Vanhaselle, joka tätä on vienyt eteenpäin.

Itse opin 90-luvun Balkanilla kolme lausetta: ”vaarallisimpia ovat toimettomat nuoret miehet”, ”väkivalta palaa sotarintamilta koteihin” ja ”aseiden vaiettua sota jatkuu koulujen luokkahuoneissa”. No kaikkiin näihin vastaus on koulutus, minkä myös edustaja Paloniemi ja edustaja Haavisto jossain määrin nostivat esiin.

Koulutus ja siviilikriisinhallinta ovat siis turvallisuuspolitiikan kovaa ydintä, ja toivoisin, että Suomi nimenomaan tässä suurvalta-asemassaankin korostaisi tätä puolta, koska muunlaisen turvallisuuspolitiikan korostajia maailmassa on oikeastaan koko ajan enemmän mieluummin kuin vähemmän.

Kaikki me, jotka olemme olleet näissä tehtävissä maailmalla, myös tiedämme, että Suomelta, halusimme me tai emme, aina kysytään ratkaisuja koulutukseen. Niitä oikeastaan odotetaan meiltä. Kysyisinkin ulkoministeriltä: olisiko pohdittavissa, että vaikka ulkoministeriö tekisi tämmöisen avauksen opetusministeriön suuntaan ja ehkä TEMinkin suuntaan, että me lähtisimme konseptoimaan tällaiseen työkalupakkiin ratkaisuja, niin amma-

tilliseen koulutukseen kuin perusopetukseen? Niillä on valtava kysyntä maailmalla, ja se ehkä vahvistaisi myös meidän mahdollisuuksiamme osallistua moniin rauhanprosesseihin.

14.55 **Veera Ruoho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuusajattelu on muuttunut yhä laaja-alaisemmaksi. Turvallisuusnäkökulmia huomataan asioissa, joissa niitä ei aiemmin nähty, esimerkkinä vaikka muuttoliike.

Me puhumme nykyään kokonaisvaltaisesta kriisinhallinnasta, jonka tulisi olla koherenttia ja koordinoitua, jotta voimme vastata ongelmiin hauraissa maissa konfliktien jälkeen, mutta mitä tärkeintä jo ennaltaehkäisevästi. Yhtä konseptia ei ole, vaan kulloiseenkin tilanteeseen täytyisi vastata tarpeiden mukaan. On tärkeää, että tosiaan nyt jo ymmärretään ja nähdään tämä turvallisuuden ja kehitysyhteistyön yhteys, niin kuin myös kehitysyhteistyön ja ulkomaankaupan.

Synergiat sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan välillä ovat ilmiselvät, ja siviilikriisinhallinnan rooli on noussut yhä tärkeämmäksi. [Puhemies koputtaa] Sen avulla luodaan kestävää vakautta yhteiskuntaan.

14.56 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin ottanut kaksi asiaa vielä esiin:

Yksi on ympäristön ja konfliktien suhde. Ilmastonmuutos ja ympäristönmuutokset aiheuttavat konflikteja ja lisäävät pakolaisuutta, ja sotien jälkeen ympäristö vaatii huomiota — on levinnyt myrkkyjä ympäristöön, ja ei tiedetä, voidaanko maanviljelyä jatkaa, onko vesi puhdasta ja näin poispäin. Meidän pitäisi enemmän kiinnittää huomiota tähän ympäristön ja konfliktien yhteen nivoutumiseen. Tietysti ilmastonmuutoksen torjunta on osa konfliktien torjuntaa.

Toinen asia on se, että aina eivät suurvallat ole niitä ainoita toimijoita. Ottaisin aivan toisen näkökohdan: diasporan mahdollisuudet toimia rauhantyön eteen. Kävin Mogadishussa joku aika sitten. Oli todella ilo nähdä suomensomaleita, jotka ovat mukana jälleenrakennuksessa, mukana terveyssektorin toiminnassa, mukana hallintoa kehittämässä. Eli koulutetut osaajat täältä diasporan puolelta pitäisi myöskin hyödyntää rauhantyössä, ja heille pitäisi antaa tuki tehdä rauhantyötä.

14.57 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelemme ulko- ja turvallisuuspolitiikan työkaluista, ja yksi työkaluista, joka on tullut mainittua moneen otteeseen, on kriisinhallinta ja myöskin kehitysyhteistyö.

Tällä hetkellä köyhät maat kantavat suurimman vastuun maailman pakolaisista ja kahdeksan kymmenestä maailman pakolaisesta elää kehitysmaissa. Yli puolet maailman kaikista pakolaisista on kotoisin kolmesta kriisimaasta: Syyriasta, Afganistanista ja Etelä-Sudanista. Kuulimme myös ulkoministeriltä, että ihmiset kuolevat päivittäin Syyriassa, Irakissa ja Jemenissä.

Tällä kaudella on puhuttu paljon maahanmuuton haasteista ja siitä, että sen pitäisi olla hallittua. Samaan aikaan on leikattu kehitysyhteistyöstä. Miten on, arvoisa ministeri: puhumme humanitäärisestä kriisistä, oliko tässä tilanteessa järkevää, että hallitus leikkasi 40 prosenttia kehitysyhteistyöstä, kun maailmassa on lukuisia kriisejä ja ihmiset kärsivät hätää?

14.58 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi korostaa YK:n johtavaa roolia nimenomaan humanitäärisen avun koordinoijana. YK:n humanitäärisen avun järjestämisen keskeiset pilarit ovat oikea-aikainen ja riittävä rahoitus, toimiva klusterikoordinaatio, strateginen johtajuus ja kumppanuudet YK-järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen välillä. Koordinaation merkitys on kasvanut sitä mukaa, kun humanitääristen kenttätoimijoiden määrä on lisääntynyt, tämäkin on ollut nähtävissä.

Suomi osallistuu Euroopan unionin humanitäärisen avun rahoittamiseen yhteisöbudjetin kautta, ja unioni yhdessä jäsenvaltioidensa kanssa on maailman suurin humanitäärisen avun antaja.

Kysyisinkin, miten humanitäärisen avun kokonaisuutta, avun oikea-aikaisuutta, toimivuutta ja perillemenoa voitaisiin edelleen kehittää ja varmistaa.

14.59 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Haavisto otti ympäristö- ja ilmastoasiat puheeksi. Liitän siihen vielä kolmannen näkökulman, joka siihen samaan kokonaisuuteen kuuluu, eli tämän väestönkasvun.

Suomen täytyy ja se on kehitysaputyössään panostanut koulutukseen, naisten asemaan, lukutaitoon ja perhesuunnitteluun, ja kannustan jatkamaan tällä saralla.

Afrikassa asuu tällä hetkellä noin 1,3 miljardia ihmistä, ja YK:n pessimistisimmän arvion mukaan maanosan väkiluku on 4,8 miljardia tämän vuosisadan lopussa. Lisäys on kolme ja puoli miljardia. Se vastaa viittä Euroopan väkilukua, se vastaa 600:aa Suomen väkilukua, ja se vastaa 15 000:ta Tampereen väkilukua. On aivan selvää, että tämä kasvu aiheuttaa pahenevan humanitäärisen kriisin, kun se yhdistetään vielä tähän ilmastonmuutokseen ja romahtaneisiin valtioihin.

15.00 **Jutta Urpilainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on erittäin hyvä asia, että moni kollega on viitannut omassa puheenvuorossaan Afrikan tilanteeseen. Afrikan tulevaisuus on hyvin vahvasti linkittynyt Euroopan tulevaisuuteen. Voi sanoa, että se mitä tapahtuu Afrikassa, vaikuttaa suoraan myöskin meihin.

Täällä edellisessä puheenvuorossa viitattiin Afrikan väestökehitykseen. Pelkästään Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan pitäisi joka vuosi luoda 18 miljoonaa uutta työpaikkaa, jotta työmarkkinoille tulevat nuoret voidaan työllistää. Se on valtava haaste, ja sen takia on ollut positiivista huomata, että myöskin Euroopan unionissa on nyt herätty Afrikan rooliin. Komission puheenjohtaja Juncker lanseerasi allianssialoitteen, jolla pyritään luomaan investointeja ja sitä kautta kasvua ja työpaikkoja Afrikkaan. Euroopan unioni on myös maailman suurin kehitysavun antaja, joten tässä suhteessa Euroopalla on paljon tehtävää, niin kuin täällä edustaja Haavisto aiemmin totesi.

Haluaisin kysyä ulkoministeriltä: Miten Suomi aikoo pitää esillä omalla EU-puheenjohtajuuskaudellaan Afrikkaa? Nyt on iso momentum luoda yhteinen strategia Euroopan unionille liittyen Afrikkaan. Aikooko Suomi pitää tätä asiaa esillä omalla puheenjohtajuuskaudellaan?

15.01 **Tiina Elovaara sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyviä teemoja on nostettu esiin, nostan vielä nuoret yhtenä. Maailman väestöstä puolet on alle 25-vuotiaita. Se on aika hurja luku. On siis hirveän tärkeää, että näissä konfliktimaissa pystytään jälleenrakennusvaiheessa erityisesti panostamaan mainittuihin koulutukseen ja näkymien luomiseen.

Palaan vielä lyhyesti Jemeniin, koska pidän asiaa hyvin tärkeänä ja se ei saa välttämättä sitä huomiota, mitä se ansaitsisi. Siellä on myöskin vallalla tappava kulkutauti kolera, ja myös tämän osalta toivoisin kansainvälisen yhteisön voimakkaampaa reagointia, ja uskon, että Suomella myös tämän sairauden hoidossa olisi annettavaa Jemeniin. Eli voisimmeko auttaa koleraepidemian taltuttamisessa?

15.02 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu oikein siitä, että kehitysrahoja on leikattu aivan väärässä kohtaa. Nostaisin myös humanitääriseen apuun kohdennetut rahat, joita on myös leikattu tilanteessa, jossa maailmassa taitaa olla pakolaisia enemmän kuin kertaakaan toisen maailmansodan jälkeen. Kun meillä on karmeita kriisejä, joista tässä ollaan puhuttu, niin humanitääriseen apuun pitää panostaa.

Arvoisa rouva puhemies! Samaan aikaan pitää koko ajan katsoa eteenpäin, ettei synnytetä lisää uusia kriisejä. Ulkoministeri Soini viittasikin kurdien tilanteeseen erityisesti Pohjois-Syyriassa. On kestämätön tilanne, että Nato-maa Turkki polkee ihmisoikeuksia, rajoittaa kurdien demokraattisia oikeuksia, samaan aikaan pommittaa oman maan kansalaisia ja pommittaa myös naapurimaissa Syyriassa ja Irakissa. Tätä ei voida antaa tapahtua, että nyt kun kurdit, jotka ovat olleet se ykkösjoukko, joka on raakalaismaista Daeshia vastaan taistellut, ovat häätäneet pois Daeshin, niin heidät jätetään yksin. [Puhemies koputtaa] Mitä Euroopan unioni, mitä Suomi voi tehdä kurdien hyväksi? Miten me voimme painostaa Turkkia, että he lopettavat nämä toimet kurdeja vastaan?

15.04 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ensinnä ilmoitus siitä osaltanikin, että tuen edustaja Vanhasen näkemystä EU:n taistelujoukkojen hyödyntämisestä. Konsepti siitä on hyvä miettiä.

Siihen kyllä haluan puuttua, että valitettavasti Suomi ei nyt ole maailmassa rauhanturvan suurvalta. Valitettavasti on näin. Perusteita siihen olisi useitakin, sekä itsekkäitä että universaaleja perusteita, että niin tulisi olla.

Kolmas seikka. Edustaja Torsti täällä viittasi koulutuspolitiikkaan. Sitä on meidän kehitysyhteistyömme puitteissa järkevää tehdä voimakkaasti. Sitä on revisioitu viimeksi noin 10 vuotta takaperin. Mutta kysyn: olisiko mahdollista, että Suomi ottaisi Afrikasta oman maan, jonka koko koulutusjärjestelmä alhaalta ylös saakka toteutettaisiin suomalaisen koulutuskonseptin mukaisesti, josta tulisi erinomainen mallituote ja koulutuksen vientimahdollisuus laajemminkin niihin maihin, joissa koululaitos kaipaa tukea?

15.05 **Mika Raatikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on hyviä kommentteja koulutuksen tärkeydestä ja näin, mutta itse haluaisin edelleen painottaa tätä yhtä juurisyytä. Eilen julkaistiin Transparency Internationalin Corruption Perceptions Index, ja jos katsoo sieltä maat, missä on eniten korruptiota, niin niissä menee kaikkein heikoiten ja niissä yleensä näitä konfliktejakin on. Eli kysyisinkin ulkoministeri Soinilta: onkohan ulkoministeriöllä minkään näköisiä suunnitelmia vahvistaa korruptiontorjuntaohjelmia? Niin kauan kuin rahat menevät väärään taskuun, koulutus kärsii, terveydenhoito kärsii, kaikki kärsii. Se on nähty niin monessa kohtaa. Se kun saadaan juurittua, niin kaikissa maissa alkaa mennä aika paljon paremmin. — Kiitoksia.

15.06 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan yhteiskunnallinen kehitys perustuu juutalais-kristillisille arvoille, ja väitän, että myös länsimainen ihmisoikeuskäsitys perustuu siihen lähtökohtaan, mikä kristinuskossa on ollut ihmisen jakamattomasta ihmisarvosta. Tiedetään kuitenkin, että tällä hetkellä kristityt ovat yksi vainotuimpia uskonnollisia ryhmiä, joko vähemmistönä tai jossain maissa enemmistönä. Open Doors -järjestön mukaan seuratuista 150 maasta 73:ssa kristityt kokivat äärimmäistä vainoa. Tämä tarkoittaa erilaisia lainsäädännöllisiä rajoituksia, syrjintää, erilaista vihamielisyyttä, kirkkojen polttamista, surmaamista — pahimpina maina esimerkiksi Afganistan, Somalia, Jemen, Eritrea, Sudan. Näistä kahdessa maassa esimerkiksi yhtään julkista kirkkoa ei ole tällä hetkellä toiminnassa.

Suomi ottaa YK:n pakolaiskiintiön kautta pakolaisia. Me voisimme painottaa erityisesti haavoittuvia ryhmiä, kuten vaikkapa kristittyjä. Voisivatko tässä, arvoisa ulkoministeri Soini, siniset ja vihreät löytää toisiaan? Eli kun Emma Kari täällä puhui erityisen haavoittuvien ryhmien huomiosta, niin autetaan [Puhemies koputtaa] erityisesti näitä kristittyjä.

15.07 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! De nordiska länderna — kanske speciellt Finland, Sverige, Norge och Danmark — har en mycket lång tradition av framgångsrikt internationellt arbete när det gäller fredsbevarande verksamhet, krishantering, medling och så vidare. Vi har gjort insatser skilt för sig och tillsammans som ger en klart större tyngd än våra länders vikt skulle medge.

Tilanteessa, jossa kylmät, jääkylmät, tuulet puhaltavat maailmalla ja jossa USA kyseenalaistaa sopimuspohjaisen maailmanjärjestyksen ainakin osittain, myöskin eurooppalaista yhteistyötä, eristäytyy, ja tilanteessa, jossa myöskin EU:n sisällä esiintyy säröjä ja kyseenalaistetaan perustavaa laatua olevia oikeusvaltioperiaatteita, tämä pohjoismainen perhe tuntuu yhtäkkiä entistäkin turvallisemmalta ja mukavammalta. Tämä kontrasti ulkomaailmaan on entistäkin kirkkaampi. Pohjoismaisella yhteistyöllä on vielä erittäin paljon potentiaalia, käyttämätöntä potentiaalia. Mitä voisimme vielä tehdä [Puhemies koputtaa] erikseen ja yhdessä YK:n puitteissa ja YK:n ulkopuolella tämän maailmanjärjestyksen, sanotaan, pelastamiseksi ja puolustamiseksi?

15.08 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailma ilman orpoja on monien unelma. Se on myös Ukrainasta lähtöisin olevan järjestön nimi, ja sieltä vajaa kolme vuotta sitten kävi noin 20 nuoren joukko Suomessakin polkupyöräretkellä ajamassa, promoamassa, nostamassa adoption mahdollisuutta esiin. Nyt nuo nuoret kaivavat juoksuhautoja Mariupolin kaupungissa lähellä rajaa ja kuuntelevat sodan ääniä. Syyriassa syyrialainen lääkärikollega tekee ympärivuorokautista työtä ja lähettää viestiä, kuinka hän ei koskaan olisi voinut kuvitella, muutama vuosi taaksepäin, että Syyria on siinä tilanteessa, missä se on tällä hetkellä. Ja minä kysyisinkin konkreettisesti vielä ulkoministeriltä: Mitä Suomi tekee lasten ja nuorten hyvinvoinnin eteen näissä maissa sillä tavalla, että he selviäisivät mahdollisimman hyvin konfliktin läpi ja niin, ettei niitä katkeruuden, kitkeryyden juuria jäisi kasvamaan heihin? Ja kun ajatellaan myös heidän elämäänsä, koulutustaan [Puhemies koputtaa] ja terveyttään, niin mitä Suomi tällä hetkellä tekee näissä maissa?

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Ja sitten edustaja Jalonen, ja sen jälkeen valiokunnan puheenjohtaja Vanhanen, ja sitten ministerin vastaus.

15.09 **Ari Jalonen sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin vielä tuohon asevientiin. Se on, niin kuin kaikki tietävät, todella hankala kysymys, mutta kun tiedetään, että asevienti sotiviin maihin ei ole riippuvainen siitä, viekö Suomi sinne vai ei, ja kun samaan aikaan tiedetään, että EU-linjaukset ovat hieman erilaiset kuin Suomella, niin olisiko yleiskansallisesti parempi, että Suomi noudattaisi EU-linjauksia asevientipolitiikassa ja pyrkisi vaikuttamaan niissä samoissa linjauksissa niiden linjauksien muuttumiseksi lähemmäs suomalaista linjaa?

Toinen asia, lähinnä tuosta valiokunnan viestintäpuolesta: Me tiedämme, että valeuutisia liikkuu todella paljon ja ne liikuttavat ihan jopa EU-tasolla. Twitterissä liikkuu virheellistä, ohjaavaa tietoa, kansakunnat äänestävät mielenkiintoisten virheellisten [Puhemies koputtaa] uutisten ohjauksessa. Eli miten näihin valeuutisiin päästään isommassa mittakaavassa kiinni?

15.11 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta auttajat pystyvät auttamaan, niin auttajienkin pitää huolehtia omista asioistaan, ja tätä kehitysapuleikkausten kritiikkiä pitää peilata tietysti tätä vasten. Tämä on vaikea kysymys. Toivottavasti ensi vaalikaudella on resursseja lisätä apua, mutta minusta pitää myös tunnustaa se, että täytyy tehdä jotain toisin kuin aikaisemmin. [Ilkka Kanerva: Juuri näin!] Tuo edustaja Kanervan esitys siitä, että ottaisimme yhden kohdemaan, joka olisi meille sopivankokoinen, jonka koulutusjärjestelmää me auttaisimme kehittämään, on hyvä idea. Mutta yhtä lailla kysyn ministeri Soinilta lisäresurssien käytöstä, jos niitä olisi saatavissa. Teidän kokemuksellanne nyt sanottuna Afrikka tarvitsee perinteisen kehitysavun kohteita, tarvitsee bisneksen edistämistä, tarvitsee ilmastotoimia, tarvitsee kriisinhallintajoukkoja, kaikkea muuta. Meillä tätä katsotaan meidän hallintorakenteemme siilojen mukaan, minä luulen, että siellä päässä katsantotapa on ehkä toinen. Ainakin itse puoltaisin sitä, että jos lisärahaa osoitetaan, niin pantaisiin se otsikolla Afrikka-raha, jonka kulloisesta käytöstä hallitus voisi päättää. Aivan niin kuin edustaja Ruoho totesi aikaisemmin, jokainen tilanne, muuttuva tilanne, vaatii siinä tilanteessa oikeaa toimintaa.

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Sitten ministeri Soinin vastaus, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

15.12 **Ulkoministeri Timo Soini:** Arvoisa rouva puhemies! On todella ollut ilo kuunnella näitä puheenvuoroja ja aktiivista debattia ja ratkaisuesityksiä. Tällaista pitäisi olla paljon enemmän meillä eduskunnassa, rakentavassa hengessä.

Aloitan tästä edustaja Kanervan mielestäni hyvästä aloitteesta. En tiedä, mitenkä se käytännössä on mahdollista toteuttaa, mutta tämä on just semmoinen idea, että pistetään yksi maa kuntoon. Tietysti opetusministeriö ja kehitysyhteistyöministerit ja muut ovat tässä olennaisia.

Afrikka on tärkeä — ja tämä oli minun pääpuheenaiheeni viimeksi suurlähettiläspäivillä elokuussa — ja se tulee olemaan tärkeä. Jos ajatellaan Afrikan muuttoliikettä, niin neljä viidestä muutosta tapahtuu Afrikan valtioiden sisällä ja vain yksi viidestä ulos. Tämä on täysin riippuvainen myös siitä, mihinkä edustaja Urpilainen viittasi, että 18 miljoonaa työpaikkaa täytyy vuodessa löytyä, ja jos ei löydy, niin liike tulee jatkumaan. Minulla oli tuolla Davosin kokouksessa mielenkiintoinen aamu. Siellä oli yksi Afrikka-aamu, ja siellä oli Ugandan presidentti, pitkäaikainen valtiomies, ja hän sanoi, että kun hän meni kouluun

kauppatieteitä opiskelemaan vuonna 52, niin hän oppi semmoisen asian, että demand eli kysyntä tarkoittaa sitä, mikä syntyy sanoista desire ja ability to buy. Erittäin viisaasti hän kertoi, mitkä ovat semmoiset peruselementit, ja jos ei talous ole kunnossa eikä ole haaveita ja tämmöisiä kulutusaikeita tulossa, niin ei synny kysyntää.

Samoin täällä minusta edustaja Raatikainen otti erittäin hyvin esiin korruption vastaisen työn. Hyvä hallinto: Jos ei ole hyvää hallintoa, toimivia rakenteita, lakiin perustuvaa oikeuslaitosta, turvaa ihmisille väkivallalta ja muulta, niin ei synny mitään. Vaikka minkä verran rahaa kaataisit siitä tratista ja suppilosta läpi, niin ei tapahdu mitään. Ja nämä ovat sellaisia asioita, joissa koulutuksen, yhteistyön ja kaiken tällaisen kautta voidaan vaikuttaa. Täällä on ollut monia monia hyviä puheenvuoroja edustajilta Paloniemi, Torsti ja monilta muilta.

Edustaja Elo ja myöskin edustaja Haavisto puhuivat jo aikaisemmin arktisista ja ympäristöasioista. Tällä on aivan vallankumouksellinen merkitys. Sen takia Suomi on tehnyt hartiavoimin työtä Arktisen neuvoston puheenjohtajana, jotta mustaa hiiltä, monia muita tällaisia epäterveitä, kielteisiä ilmiöitä voidaan juuria. Ensimmäinen näistä asioista kärsivä on joku saarivaltio, joka uhkaa hukkua valtamereen ja jossa muun elämän edellytykset menevät pois.

Samoin kaikkien vähemmistöjen vaino, ovat sitten kristittyjä tai jesideitä, pitää ottaa vakavasti. Pommi-iskut viimeksi Filippiineillä, iskut koptikirkkoihin — kyllä ne pitää tuomita ja pitää uskaltaa sanoa aivan selvään asiaan.

Pohjoismaiden rooli, mitä muun muassa edustaja Wallin on täällä tuonut esiin, on aivan ratkaisevan tärkeä. Kyllä me Pohjoismaissa melko fiksua porukkaa olemme, kun tänne maailman katolle on tällaiset järjestelmät pystytty tekemään. Kyllä siitä pitää voida iloita ja viedä sitä yhdessä eteenpäin. Suomi kannatti Ruotsin jäsenyyttä YK:n turvaneuvostossa. Ruotsi toimi siellä hyvin. Nyt me kaikki kannatamme Norjaa, ja silloin kun Suomi on ehdokkaana, Pohjoismaat kannattavat Suomea. Se on tärkeä linkki maailmanlaajuisesti.

Kaikessa tässä — lasten asemassa ja muussa — kokonaisvaltainen lähestymistapa on tärkeä, se täytyy muistaa. Suhtaudun myönteisesti valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kanervan ja myös edustaja Kääriäisen esille tuomiin ajatuksiin siitä, miten näitä EU-battlegroupeja voidaan käyttää. Kun ne vievät valtavat resurssit ja rahaa siihen menee, niin voisiko niistä olla jotain hyötyä käytännön toiminnassa?

Sitten edustaja Heinonen puhui rauhanturvaamisesta ja myös rauhanturvaajista. Kyllä se pysäyttävä hetki on: olen Afganistanissa kaksi kertaa käynyt siellä suomalaisten kaatuneiden sotilaiden muistomerkillä, ja ei siinä kuivaa silmää ole. Se on kansainvälistä vastuunkantoa, ja niistä pojista ja tytöistä pitää pitää huolta jo etukäteen, jotka itsensä tälle altistavat.

Sitten vielä olisi paljon muutakin sanottavaa, kello käy. Otan vielä tämän kysymyksen näistä kansalaisjärjestöistä, hyväntekeväisyysjärjestöistä, myös lähetysjärjestöistä. Ne tekevät äärimmäisen tärkeää työtä henkensä kaupalla. Meillä on paljon sellaisia. Tänä aamuna kuulin kirurgista, joka käy Keniassa kaksi viikkoa vuodessa leikkaamassa epämuodostumia ihan talkoilla. Tämäntyyppistä tekemistä ja rohkaisua meillä pitää olla. Kyllä se myöskin niin on, että ihmisten vapaaehtoinen apu ja sen herättäminen on tärkeää mutta myöskin se, että se raha menee perille. Ja tässä vielä viittaan siihen korruption vastaisuuteen ja hyvään hallintoon, koska mikään ei ihmisiä ärsytä niin paljon kuin se, että kovalla työllä ansaittu raha menee veivareiden ja huijareiden taskuun, kun sen pitäisi mennä apua ja hätää kärsivien taskuun.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.